

STICHTING RADIOGEMEENTE

PREKENSERIE JAARGANG 60 NR 11

Schriftlezing:

HET RIJKE EVANGELIE VAN JONA DE PROFEET

Gehouden op

JONA 4 : 2

DOOR A.H. AGTEREEK

16 november 2014 in de

Chr. Triumfatorkerk in

Den Haag

Het onderwerp is misschien een beetje vreemd: "Het rijke evangelie van Jona, de profeet". Ik kan mij voorstellen als ik over het evangelie ga spreken, dat mensen denken: hij gaat spreken over Matthéüs of over Marcus, over Lucas en zeer zeker over Johannes, maar toch niet over Jona. Ik moet u zeggen, toen ik een paar dagen geleden in dat boekje Jona bezig was, toen dacht ik: hier heb je evangelie ten voeten uit. Wat een tekst! *"Want ik wist dat U een genadig en barmhartig God bent. Ik weet het wel: U bent lankmoedig en groot van goedertierenheid en U hebt berouw over het kwaad."*

Het boekje Jona lezen wij niet zo vaak. In de kerken niet meer, door de dominees niet meer, want zoals Jona in de maag zat van die vis, zo zitten heel veel theologen in de maag met Jona. Ik moet u zeggen dat ik dat niet goed begrijp. Er staan dingen in de Bijbel die wij niet vatten, maar als ik denk aan het Joodse volk: op elke Grote Verzoendag, Jom Kippoer, wordt dit boekje in alle synagogen gelezen.

Ik had een hele poos geleden een gesprek met een rabbijn. Die vertelde mij onder andere dit. Hij zei iets heel merkwaardigs en dat gebruik ik alleen maar als inleiding op de prediking. Hij zei: "Wij zijn Joden en wij zijn Jona. Wij zijn ongehoorzaam geweest, net als Jona. De Here God zei: Ga naar Ninevé en Jona ging de andere kant op. Hij ging naar Tarsis. Wij als uitverkoren volk van God zijn ongehoorzaam geweest. Jona kwam terecht in de zee en wij zijn terechtgekomen in de grote volkerenzee. Wij zijn verspreid *all over the world*. Overal zitten Joden. Op het ogenblik is daarbij een teruggang naar het beloofde land. En zoals Jona een tweede kans kreeg van zijn Heer, zo zullen wij eenmaal een tweede kans krijgen om te vertellen wie onze God is."

Heel eigenaardig, dat de Joden dit boekje heel anders benaderen dan heel veel theologen. Dat, wat theologen vandaag niet kunnen begrijpen, dat wordt dichtgeslagen en aan de kant gezet. Laten wij maar heel eerlijk zeggen: het staat niet zomaar in de bijbel. Ik hoorde een van de studenten voor wie ik sprak laatst zeggen: "Het is een merkwaardig boekje. Jona heeft maar één profetie gehad: Nog veertig dagen en Ninevé zal ondersteboven gekeerd worden. En die profetie is niet eens uitgekomen."

Tegenwoordig zijn er heel veel profetieën van mensen en die komen ook niet uit. Dus Jona hoeft zich helemaal niet te schamen. In ieder geval is het niet mijn opdracht vanavond om heel uitvoerig te spreken over Jona de profeet, wat ik wel graag zou willen. Want er is een verschil. Jezus heeft gezegd: "Gelijk Jona..." Hij gaat Zich op de een of andere manier vergelijken met Jona. Dan moet ik zeggen: Jona, hij was de schuldige. Hij zegt zelf tegen die zeelui: "Werp mij maar overboord, want het is mijn schuld." Jezus was de Onschuldige. Onschuldig ging Hij naar Gethsémané. Onschuldig ging Hij naar het kruis. Judas heeft notabene gezegd: "Ik heb onschuldig bloed verraden."

Wat een groot verschil tussen Jona en Jezus. Maar Jezus heeft de moed om te zeggen: "Gelijk Jona..." En dan denk ik niet alleen aan die tekst, dat hij drie dagen en drie nachten in de buik van dat zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen zijn in het hart van de aarde. Het gaat mij om die tekst die ik zo ongelooflijk mooi vind en ik noem hem nog een keer uit de Nieuwe Bijbelvertaling: "Ik wist het wel, ik wist het wel, U bent een God die genadig is. U bent een God die liefdevol en geduldig is en trouw en tot vergeving bereid."

Er is op 10 december hier een bijbelstudieavond. Stel voor dat ik die bijbelstudieavond zou mogen leiden - als ze mij vragen, zou ik het niet doen, want ik heb genoeg werk. Ik sprak onlangs in een vacante gemeente en toen zeiden ze: "Wij zijn vacant, het huis staat leeg, zou u, dominee, nog niet één of twee jaar bij ons willen komen?" Mijn hart zei ja, mijn hoofd zei nee, en mijn vrouw gilde: "Niet doen!" Ze had gelijk. Het is niet gemakkelijk om een gemeente te leiden. Dit is veel makkelijker: hier en daar en overal spreken en ik heb daar plezier in. Maar stel dat ik op die avond die bijbelkring zou doen en ik zou u vragen: "Wat is genade?" Ach, u zit uw hele leven misschien al in kerkbanken, maar wat zou u dan zeggen? Toen ik nog student was, was dat een heel bijzondere tijd. Wij hadden gelovige hoogleraren. Die zijn er vandaag de dag niet meer. Vandaag wordt achter alles een vraagteken geplaatst. Toen was het nog een uitroepteken. Ik kan mij herinneren dat wij een hoogleraar hadden die gaf een definitie over genade. Die heb ik opgeschreven.

Het lijkt een beetje of ik hoogmoedig ben, maar dat ben ik niet, want ik heb die definitie een beetje veranderd. Toen hij hem gaf, luidde hij: "Genade is het onuitsprekelijke gebeuren dat God in mensen een welgevallen heeft." Dat was zijn definitie. Ik heb die een klein beetje veranderd: "Genade is het onuitsprekelijke gebeuren dat God in *mij* een welgevallen heeft."

Ik ken mijzelf heel erg goed. Ik neem geen blad voor de mond. Er zijn kerken en gemeenten waar ik niet meer spreken mag. Het zijn er niet zoveel, een stuk of zeven, maar er zijn zeventig andere kerken die mij wel uitnodigen. Elke zondag preek ik twee keer en dat het hele jaar. Heel veel mensen hebben geen welgevallen in mij. Ik moet u zeggen dat ik dat vervelend vind, want ik ben best aardig. Maar ik zeg de dingen wel zoals ze zijn. Ik wind er geen doekjes om en ik doe geen water bij de wijn. Ik durf te zeggen: "Zo staat het er, zo heeft God dat beloofd en wat Hij belooft dat gaat Hij ook doen." Als wij iets beloven, doen wij het vaak niet. Maar Hij wel. Paulus schrijft niet voor niets: "Al die beloften die er zijn, die zijn in Jezus Christus ja en amen."

Ik weet maar al te goed als je zulke dingen zegt, dan ben je orthodox, dan ben je een fundamentalist en ik weet niet wat ze nog meer van mij zeggen. Maar ik zal u één ding vertellen, ik slaap zo lekker, ik lig nergens wakker van. Mijn vrouw en ik hebben thuis een afspraak gemaakt, als er brieven binnenkomen, maakt zij ze open. En als ze denkt: deze is van een klachtenhypocriet en het is niet goed, dan gaat hij waar hij zijn moet: de prullenbak. En als ze denkt: dat moet hij toch wel weten, want nu heeft hij toch eigenlijk iets verkeerd gezegd, dan vertelt zij me dat. Dat doet ze heel goed en ik luister naar haar.

Ik kan mij voorstellen dat er mensen zijn die zeggen: ik zie op die avonden als hij preekt in Den Haag nooit zijn vrouw erbij. U hebt gelijk. Ze is vanmorgen met mij mee geweest, de zondag daarvoor is zij mee geweest en daarbij heeft mijn vrouw nog een functie: zij is ouderling in onze oude gemeente. Dus ik moet het vaak zonder haar doen.

Genade is het onuitsprekelijke gebeuren, dat God in mij een welgevallen heeft. Ik vind dat bijzonder. Weet u waarom? Omdat ik mijzelf zo goed ken. Ik weet dat ik een wat driftige natuur heb en wat ongeduldig ben. Ik weet dat ik sommige mensen, die lastige vogels in de kerk van de Heer, flink te pakken zou willen nemen. Ik weet hoe ik ben. Maar God heeft in mij een welgevallen.

Als ik zo zou spreken in de Pinkstergemeente, zouden de mensen nu roepen: "Amen! Halleluja!" Maar dat gebeurt hier niet. Want u denkt dat dat zonde is.

Als ik preek over genade, dan denk ik aan die eerste Petrusbrief. Daarin schrijft Petrus: "De God aller genade..." Dat schrijft Petrus! Hebt u daar wel eens bij stilgestaan? Petrus, die in de allermoeilijkste situatie van Jezus Hem verloochende! Onvoorstelbaar! Denkt u zich eens in, dat je iemand goed kent, je bent jaren met iemand opgetrokken... Laat ik even een naam noemen; meneer Groenewegen ken ik heel erg goed - wij delen samen onze problemen - dat ik hem plotseling tegenkom in Den Haag en hij steekt zijn hand naar mij op en ik doe net alsof ik hem niet ken. Iemand vraagt: "Ken jij die man?" "Nee, ik ken die man niet." Dat is toch om gek van te worden?

En dat gebeurt. Drie jaren lang is Petrus opgetrokken met Jezus. En dan komt het erop aan - eigenlijk in de hel van dat hele gebeuren - en dan zegt Petrus: "Ik ken Hem niet. Ik weet niet wie Hij is." De God aller genade...

Jezus staat op uit de dood en Hij roept Petrus bij Zich. Ziet u het gebeuren? "Petrus, kom eens even bij Me." O, o, nu gaat het gebeuren, het bekende kerkelijke vingertje. In de Reformatorische beweging in de Evangelische Gemeenten, in de Pinkstergemeente het bekende vingertje. "Petrus, hou je nog van Mij?" Daar had hij helemaal niet op gerekend. "Ja, Heer." "Petrus, hou je echt van Mij?" "Ja, Heer, ik hou echt van U." "Petrus, heb je Mij waarlijk lief?" En dan komt dat prachtige antwoord: "Ach, Heer, U weet alle dingen. U kent mijn hart, U kent mijn leven, U kent mijn wezen. Heer, U weet alle dingen, U weet, dat ik U liefheb."

Vindt u dat niet bijzonder? Mensen, wees nu toch eens eerlijk, ook in de kerk. Wij zouden Petrus toch geen enkele kans meer geven? Als Petrus achterin de kerk zou zitten, zouden de mensen naar mij toekomen in de consistoriekamer en fluisteren: "Hij is er ook." Of: "Zij zit er ook weer." Zo gebeurt dat toch in de kerk?

Stel je voor dat wij hier een penningmeester zouden hebben - ik ben maar een gastspreker en ik heb niets te maken met de Radiogemeente - en die zou er met de kas vandoor gaan en na twee, drie jaar komt hij terug en ik wil voorganger zijn in de lijn van Jezus en ik zeg: "Och, wat fijn dat hij er weer is. Hij wordt nu weer penningmeester." De mensen zouden mij voor gek verklaren. Maar dat doet Jezus wel.

Vroeger zong ik in de avonddienst in de kerk in Twente uit de bundel van Johannes de Heer. Ik vond het een raar versje, maar de mensen in Twente vonden het mooi: "Ik wens te zijn als Jezus, zo nederig en zo goed. Zijn woorden waren vriendelijk..." En dan komt dat krankzinnige, idiote woordje: "... maar helaas, ik ben niet als Jezus, en dat ziet ook een elk aan mij." Wat een reclame: helaas, ik ben niet als Jezus en dat ziet een elk aan mij! En dan komt er nog een beetje vroom: "Och, Here, wil mij helpen, dat ik worden kan zoals Gij." Onvoorstelbaar! Ik heb dat ook nog meegezongen. Als ik preek over genade, dan is dat over de God aller genade.

Ach, u komt al zolang in de kerk, dat ik die teksten noemen mag. Genesis 6 vers 1: "Noach vond genade in de ogen van de Heer." Nee, niet God zag wat in Noach, maar Noach zag wat in God! En wat zag Noach in God? Noach zag.... genade. De genade van God is zo groot. Onvoorstelbaar.

Wat zingt het koor mooi. Toen ik het zag vanavond, zei ik tegen mijn vrouw: "Ik tref het weer. Progeza." Het koor zong een prachtig lied: Psalm 84. Daarin staat: "De Here zal genade en ere geven." Net zoiets als in Psalm 103. U kent die Psalm, neem ik aan. "Loof den Here, mijn ziel, en vergeet niet een van Zijn weldaden. Die al uw ongerechtigheden vergeeft, die al uw krankheden geneest, die uw ziel van het verderf verlost." Dat eindigt met: "... die u kroont met goedheid en barmhartigheid."

Is dat uw ervaring ook, dat mensen, ook christelijke mensen, er een behagen in hebben om de kroon van je hoofd te halen en je in de goot te gooien en te vertrappen? Maar de Bijbel zegt: "De Here God heeft maar één verlangen: Die ons kroont!" God wil de kroon op je hoofd zetten. God wil genade en ere geven. Dat is de God die wij kennen. En de God die wij nog nooit zo hebben gepredikt.

Wat is het belangrijk dat wij iets gaan verstaan van de genade van God. Ik heb geprobeerd om wat liederen te zoeken en te vinden voor de liturgie over de genade. Ik dacht dat het me gelukt was. De Psalm die wij hebben gezongen, Psalm 116, en dat prachtige lied uit de bundel van Johan de Heer.

We gaan nog een stapje verder en ik moet dit zeggen. Genade is de doodsteek voor alle wetticisme. Ik ga even met u naar een tekst van Paulus in de Colossenzenbrief: "Laat dan niemand u blijven oordelen inzake eten en drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat; dingen die slechts een schaduw zijn van hetgeen komen moest, terwijl de werkelijkheid van Christus is."

U begrijpt mij misschien niet eens. Ik zal het u vertellen. Mijn vrouw en ik zaten laatst ergens in een pannenkoekenhuis een pannenkoek te eten. Ik had er een met spek genomen. Er was natuurlijk weer iemand die mij herkende. Hij zei: "Dominee, eet u spek? Dat is toch van het varken?" Ik zei: "O ja, is dat van het varken? Dat heb ik nooit geweten." Mijn vrouw zat met kromme tenen, want die dacht: hij bedot weer de hele zaak. Ik gebruik speciaal dit woord, omdat ik dat leuk vind.

Mensen die je gaan oordelen om wat je gaat eten en drinken. Stelt u zich nu voor, zou God in de hemel tegen Gabriël zeggen: "Gabriël, nu moet je toch eens kijken naar Agtereek. Nu heeft hij vanmorgen gepreekt in Rotterdam en vanavond in Den Haag en hij eet een karbonaadje. Vreselijk! Terrible!"

Mensen, hou toch op met die flauwekul. Doorgaans eten wij geen varkensvlees. Mijn vrouw is verpleegkundige geweest en dat is soms vreselijk vervelend en zij zegt: "Varkensvlees is slecht voor de cholesterol." Ik weet niet of ik dat heb, ik voel mij in elk geval heel gelukkig als ik een karbonaadje eet of spek. Laat u toch niet oordelen in zake eten en drinken, nieuwe maan of sabbat of feestdag. Mensen proberen je altijd naar beneden te halen.

Ach, en u weet het toch wel, ik preek af en toe in een zware kerk. Wat ik daarmee bedoel? Nou, daar hebben de dames nog allemaal een hoedje op, wat ik best mooi vind. Maar als het moet, hoeft het voor mij niet. Onlangs preekte ik ook in zo'n kerk en daar hadden ze allemaal een hoedje op: groen en geel en blauw en rood. Ik zei: "Het lijken hier wel de bloemenvelden van Lisse." Ze konden er ook nog een beetje om lachen. Ze dachten: ach, het is Agtereek en die zegt wel eens meer rare dingen.

Mensen, kijkt God ernaar of je een hoedje op hebt, ja of nee? Kijkt God ernaar of je rok zit tot zoveel centimeter onder de knie? Kijkt God ernaar of je een radio in huis hebt of een televisie? Mensen, laat u toch niet allerlei wetten opleggen. En dit gebeurt zo vaak! Dit mag niet en zus mag niet en zo mag niet. We hebben zolang met die dingen gegoocheld, dat alle jonge mensen de kerk uitgegaan zijn. Ze willen er niets meer van weten.

Genade is de doodsteek voor alle wetticisme. Iemand schreef eens: "Wij moeten oppassen, of we krijgen te maken met een grote schutting van allerlei wettische regeltes." Hij heeft gelijk.

Toen ik bezig was met dit onderwerp, heb ik voor de aardigheid in mijn bibliotheek gekeken wat er over genade geschreven was. Bij de oude leraren van mij, bij de wat modernere theologen, bij de evangelische theologen en ik heb zulke mooie dingen gevonden. Die mag ik u niet onthouden. "Genade houdt in, dat we niet alleen uit de stinkende gierput getrokken zijn, maar dat wij bovendien water, zeep en nieuwe

kleren gekregen hebben. Lees het maar in Lucas 15.”

Dat schreef Corrie ten Boom, mijn oude buurvrouw, toen wij nog woonden in Bloemendaal. Het onmogelijke, dat zien wij in de genade. De begenadigde dankt voor zijn genade. Dan nog één uitspraak. Die vond ik zo mooi. “Liefde kan niet van één kant komen. Genade komt altijd van één kant.”

Ik vind die tekst van Jona zo mooi: “Ik wist het wel... Ik wist het wel, U bent een God die genadig is.” Genade is de doodsteek, heb ik gezegd, voor het wetticisme. Maar ik moet eerlijk zijn. Genade is ook de doodsteek voor alle losbandigheid. Het betekent niet: het licht staat nu op groen, ga nu maar je gang en rommel maar raak. Wij gaan meedoen met alles wat eigenlijk niet goed is.

In de Hebreënbrieff staat de tekst: “U hebt nog niet ten bloede toe gestreden in uw worsteling tegen de zonde.” Ik denk dat wij dat ook niet moeten vergeten. Wij leven op het ogenblik in een merkwaardige tijd. Ik denk dat als je als predikant echt goed wilt zijn, dan kan dat niet meer. Ik sprak onlangs in een evangelische gemeente en ik noemde misschien een of twee keer het woord zondaar. Toen zeiden ze: “Gunst, u bent toch ook nog heel ouderwets.” Ik ben helemaal niet ouderwets. Ik ben hypermodern.

In dit Boek wordt gesproken over een zondaar en een zondaar is een zondaar. Wit is wit en zwart is zwart. Daar kunnen we niet omheen. En als je dat weet, is het enige dat je kunt doen: je bekeren. Het woord bekeren hoor je tegenwoordig ook niet meer.

Ik heb daar een ontzettend leuk verhaaltje bij en dat mag u nooit meer vergeten. Wij doen bijna alles samen, mijn vrouw en ik. Mijn vrouw moest naar een modezaak, waar ik altijd ontzettend de pest aan heb. Zij wil dan dat ik keur of het goed, of het mooi staat en ik heb er absoluut geen verstand van. Achter in die modezaak stonden wat stoelen waarop je kon zitten. Daar lagen allerlei bladen die mij absoluut niet interesseerden: onder andere Linda en Libelle. Maar er lag ook een kinderboekje en ik dacht: ik ga dat kinderboekje lezen. De dames die daar werkten zullen wel gedacht hebben: nou, die man is ook al aan het dementeren. Maar daar stond zo'n leuk verhaaltje in over bekeren.

Je hebt twee weilanden, hier één en daar één en daar tussenin is een slootje. Aan deze kant is een rups en die kruipt daar door dat gras en die heeft maar één verlangen: om aan de andere kant te komen. Hij denkt dat dat mooier en beter is. Maar het lukt hem niet. Er is geen bruggetje, er is geen boom omgewaaid die over dat slootje ligt.

Er moet één ding gebeuren: hij gaat zich inpoppen. Dat lijkt me niet lekker, dat lijkt me benauwd. Maar op een bepaald moment is deze rups een vlinder geworden en dan vliegt hij van de ene naar de andere kant. Dat noemt de Bijbel: bekering.

In het Grieks staat een prachtig woord en dat kent u allemaal, al hebt u nooit Grieks gehad. Daar staat *methanoia*, dat is ons woord metamorfose. Het was een rups en het is een vlinder geworden. Dat is bekering. Als je zondaar bent en je hebt het verkeerd gedaan, dan ga je naar de Here God en je zegt: “Vader, dank U voor Uw genade. Ik vind het zo verschrikkelijk dat het gebeurd is, maar Uw genade is zo groot.” Dan laat God je vliegen naar de overkant. Dat is bekering.

Ik preekte een paar maanden geleden 's avonds in Groningen. Het was donker en ik kon die kerk maar niet vinden. Ik kreeg hartkloppingen en dacht: ik kom te laat en je kunt niet te laat komen. Het was een heel bijzondere dienst. Er liep een meneer en ik zei: “Ik moet in die en die kerk zijn.” Toen zei hij: “O, gozer, dan zit je verkeerd, want dit is een doodlopende weg.” Gozer? Ik ben dominee. “Je moet omkeren en dan de tweede rechts. Dan rij je zo op die kerk aan. Heb je het begrip'n?” “Ik heb het begrip'n, gozer,” zei ik.

Mensen, dat is bekering. Je bent op een doodlopende weg. Je moet omkeren! Teruggaan! Of je nu naar de eerste of de tweede of de derde moet, dat zal mij een biet wezen. Maar je moet omkeren.

De genade van God is een doodsteek, ook voor losbandigheid. Je kunt maar niet doen wat je wilt. Je kunt niet zomaar door het rode licht rijden. Er zijn regels en aan die regels moet je je houden.

Wat een prachtige tekst. Het evangelie van Jona, heb ik het genoemd: “Want ik wist dat U een genadig en barmhartig God bent, lankmoedig - dat is geduldig - en groot van goedertierenheid en dat u berouw hebt over het kwaad.” Wat is het heerlijk om vanavond te mogen preken in de Christus Triumfatorkerk en tegen de mensen te zeggen: “Van harte gefeliciteerd met zulk een boodschap.”

Nog een leuk voorbeeld tot slot. Ik preekte een poosje geleden in Friesland. Daar was een jonge ouderling en die moest mij “opbrengen” zoals dat heet. Een politie kan je opbrengen en een ouderling ook. Ik was de eerste dominee die hij moest opbrengen. Ach, ik heb zo'n plezier gehad. Hij bracht mij naar de kansel, gaf mij een hand en zei: “Dominee, gefeliciteerd.” Hij wist blijkbaar niet wat hij zeggen moest. Toen ik op de preekstoel stond dacht ik: wat is dit mooi! Wat is dit mooi: gefeliciteerd!

Ik mag vanavond op de preekstoel staan, ik mag het woord van de levende God weer brengen en ik mag tegen de mensen zeggen: wat is God ontzettend groot, ook in Zijn genade. Gefeliciteerd. Amen.